

Spis treści

Przedmowa	9
Podziękowania	11

Część I Spostrzegana wiarygodność

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Aldert Vrij i Lucy Akehurst

Komunikacja werbalna a wiarygodność: Ocenianie prawdziwości zeznań	15
Wprowadzenie	15
Ocenianie prawdziwości zeznania (SVA)	16
Ustrukturalizowany wywiad	16
Oparta na kryteriach analiza treści	16
Lista kontrolna prawdziwości	21
Obiektywne cechy werbalne mówienia prawdy	23
Przegląd literatury dotyczącej badań przeprowadzonych z zastosowaniem CBCA	23
Wskaźniki dokładności a ocenianie na podstawie CBCA	30
Komplikacje w stosowaniu CBCA	31
Łączenie CBCA z monitorowaniem rzeczywistości	35
Ocena Listy kontrolnej prawdziwości	36
Subiektywne cechy werbalne mówienia prawdy	37
Wnioski	39
Dalsze badania nad SVA	41
Bibliografia	42

ROZDZIAŁ DRUGI

Aldert Vrij

Komunikacja niewerbalna a wiarygodność	48
Wprowadzenie	48
Istotne znaczenie zachowania niewerbalnego dla oceny wiarygodności	48
Obiektywne (rzeczywiste) wskaźniki oszukiwania	51
Teoretyczne powody istnienia obiektywnych wskaźników oszukiwania	51
Badania eksperymentalne nad behawioralnymi sygnałami oszukiwania	53
Badania terenowe nad behawioralnymi sygnałami oszukiwania	57
Dlaczego istnieje tylko parę wskaźników mających związek z oszukiwaniem?	57
Jakie czynniki wpływają na zachowanie oszukujących?	58
Czy można generalizować te wyniki na przesłuchania policyjne?	61
Subiektywne (spostrzegane) wskaźniki oszukiwania	61
Porównanie obiektywnych wskaźników oszukiwania z subiektywnymi	65
Dlaczego istnieją różnice między rzeczywistymi i spostrzeganymi wskaźnikami oszukiwania?	66
Wskaźniki dokładności	66
Ćwiczenie	69
Pewność siebie	70
Następstwa błędnych przekonań funkcjonariuszy policji o wskaźnikach oszukiwania:	
błędy w międzyrasowej komunikacji niewerbalnej	71
Wnioski	71
Zalecenia dotyczące wykrywania kłamstw	72
Wskazówki dla przyszłych badań	73
Bibliografia	73

ROZDZIAŁ TRZECI

Ray Bull i Stephen McAlpine

Wygląd twarzy a przestępczość	80
Wprowadzenie	80

Dopasowywanie twarzy do przestępstw	81
Atrakcyjność	82
Policjanci	83
Dzieci	84
Czy istnieje związek między wyglądem a przestępstwem?	85
Chirurgia plastyczna twarzy dla przestępców	86
Słabości metodologiczne	88
Czy wygląd twarzy ma wpływ na decyzje podejmowane na sali sądowej?	89
Wygląd oskarżonego	89
Wygląd ofiary	91
Atrybucje odpowiedzialności	91
Grupowe podejmowanie decyzji	93
Metaanaliza	93
Rzeczywiste procedury sądowe	94
Inne sytuacje w życiu realnym	96
Wnioski	97
Bibliografia	97

ROZDZIAŁ CZWARTY

Aldert Vrij

Parametry fizjologiczne a wiarygodność: poligraf	101
Wprowadzenie	101
Poligraf: jak to działa?	105
Test pytań kontrolnych	105
Test wiedzy o przestępstwie	112
Poligraf: czy spełnia swoje zadanie?	115
Techniki przeciwdziałania	121
Wnioski	123
Wskazówki dotyczące przyszłych badań	125
Bibliografia	125

Część II Dokładność

ROZDZIAŁ PIĄTY

Aldert Vrij

Czynniki psychologiczne w zeznaniach naocznych świadków	131
Wprowadzenie	131
Zobaczyć to uwierzyć	131
Zmienne szacunkowe i zmienne systemowe wpływające na identyfikacje dokonywane przez naocznych świadków	134
Zmienne szacunkowe	135
Zmienne systemowe	140
Rola psychologów w sądzie	144
Czy powyższe stwierdzenia są oczywiste w świetle zdrowego rozsądku?	144
Co biegli mówią w sądzie?	145
Czy sędziowie przysięgli uczą się, słuchając biegłych?	147
Wnioski	147
Bibliografia	148

ROZDZIAŁ SZÓSTY

Aldert Vrij

Przeprowadzanie wywiadów z podejrzanymi	153
Wprowadzenie	153
Jak nakłonić podejrzanego do mówienia?	154

„Podejście w dziewięciu krokach” autorstwa Inbau, Reida i Buckleya	154
Przegląd strategii i technik stosowanych po to, by zachęcić do mówienia podejrzanym nieskłonnych do współpracy	159
Kłopoty ze strategiami i technikami	161
Jak pozwolić podejrzanemu mówić?	161
Różnice między podejściem Inbau i współpracowników a podejściem Baldwina	162
Ilu podejrzanym przyznaje się do popełnienia przestępstwa i dlaczego?	164
Jaki procent podejrzanym się przyznaje?	164
Powody przyznania się do popełnienia przestępstwa	165
Jak często dochodzi do fałszywego przyznania się do popełnienia przestępstwa?	171
Dlaczego zdarzają się fałszywe przyznania się do popełnienia przestępstwa?	172
Jak zapobiegać fałszywym przyznanom się do popełnienia przestępstwa?	174
Wnioski	177
Bibliografia	178
ROZDZIAŁ SIÓDMY	
Amina Memon	
Odzyskane wspomnienia: problemy psychologiczne i kwestie prawne	181
Wprowadzenie	181
Definiowanie terminów	182
Pytania	183
Przepisy o przedawnieniu	183
Odzyskiwanie wspomnień o dawnych zdarzeniach: mechanizmy stanowiące podłoże zapominania	184
Poszukiwanie dowodów wyparcia	184
Amnezja psychogenna i stany fugi	187
Weryfikacja wypartych wspomnień: nowe kierunki	187
Podsumowanie	190
Wpływ pobudzenia emocjonalnego na pamięć	191
Koncentracja na emocjach a pamięć źródła	192
Wspomnienia wyparte i wspomnienia fleszowe	193
Podsumowanie	194
Wyszukiwanie informacji w pamięci	194
Rekonstrukcyjny charakter pamięci	195
Kontrola źródła a fałszywe wspomnienia	196
Paradygmat fałszywego wspomnienia	197
Implantowanie całych fałszywych wspomnień u dorosłych	197
Podsumowanie	200
Weryfikowanie dokładności odzyskanych wspomnień w sali sądowej	201
Wnioski	202
Bibliografia	203
ROZDZIAŁ ÓSMY	
Amina Memon	
Opowiedzieć wszystko: wywiad poznawczy	209
Wprowadzenie	209
Co doprowadziło do opracowania wywiadu poznawczego?	210
Pierwotny wywiad poznawczy: zasady teoretyczne	211
Testy pierwotnej „poznawczej” procedury wywiadu poznawczego	214
Modifikacje wywiadu poznawczego: poprawienie komunikacji i wyszukiwania w pamięci	214
Testowanie wywiadu poznawczego: efektywna grupa kontrolna	216
Badania terenowe nad wywiadem poznawczym	221
Wywiad poznawczy a dzieci w roli świadków	222
Ograniczenia w stosowaniu wywiadu poznawczego wobec dzieci występujących w roli świadków	224
Zmienne związane z osobą przeprowadzającą wywiad	225

Wnioski	226
Przyszłe badania	227
Bibliografia	227

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY

Ray Bull

Uzyskiwanie informacji od dziecka występującego w charakterze świadka	231
Wprowadzenie	231
Czy potwierdzenie jest potrzebne?	232
Pamięć dzieci	233
Fantazje i zmyślanie	234
Wykorzystanie telewizji przemysłowej	235
Memorandum of Good Practise	236
Podatność na sugestie	237
Wpływ sugestii na relacje dzieci	238
Wczesne badania nad podatnością na sugestie	239
Nowsze badania nad podatnością na sugestie	240
Czy dorośli wiedzą wszystko?	242
Dzieci nie zawsze dają się wprowadzić w błąd	243
Powtarzanie pytań	243
Dobry kontakt	244
Skrypty	245
Kontrola źródła	246
Stereotypy	247
Udzielanie pomocy sądowi	248
Opinia publiczna	249
Wnioski	250
Bibliografia	251

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY

Amina Memon

Opinia biegłego	256
Wprowadzenie	256
Dopuszczalność opinii biegłego	257
Test Frye'ego	257
Orzeczenie w sprawie Dauberta	258
Systemy kontradiktoryjne a systemy śledcze	259
Wpływ opinii biegłego	260
Przykłady badań nad wpływem opinii biegłych	262
Dziecko jako świadek	262
Wpływ opinii biegłego w systemach kontradiktoryjnych i śledczych	263
Opinia biegłego w sprawie o gwałt: analiza społeczno-poznawcza	265
Badania nad odzyskanymi wspomnieniami z zastosowaniem symulowanego sądu przysięgłych	266
Podsumowanie	267
Opinie biegłych w sprawach opartych na odzyskanych wspomnieniach	268
Kwestie etyczne	270
Adwokat czy bezstronny ekspert?	270
Obiektywizm w procesach o wykorzystywanie seksualne dziecka	271
Wnioski	271
Bibliografia	272
Indeks nazwisk	275
Indeks rzeczowy	278